शीर्तविधे समाप्ततः। चतुर्युगसहस्रान्ते संप्राप्ते प्रतिसञ्चरे। आत्मसंस्थाः प्रजाः कर्तुं प्रतिपेदे प्रजापतिः। ततोभवन्महाघोरस्तीव्रा सा शतवार्षिकी। भूतक्षयकरी घोरा सर्वभूतभयङ्करी। ततो वाय्वग्निसाराणि प्रलयानि प्रचिवीतके। तानि चापि प्रलीयन्ते भूमित्वप्यानि च। सप्तरश्मिरथो भूत्वा वसुतिष्ठन् दिवाकरः। अवस्थ्यरश्मिर्भवति पिबन्नम्भोगभस्तिभिः। ततस्तं रश्मयः सप्त पिबन्त्यम्बु महार्णवे। तेनाहारेण ते सूर्याः दीप्ताः सप्त भवन्ति हि। तस्य ते रश्मयः सप्त सूर्याः भूत्वा चतुर्दिशम्। चतुर्लोकमिदं कृत्स्नं दहन्ति शिखिनो यथा। व्याप्नुवन्तश्च ते विप्रास्तुङ्गाश्च रश्मिभिः। दीप्यन्ते भास्कराः सप्त दहनोऽग्निप्रतापिनः। ते सूर्याः सप्तवत् दीप्ता वसुधांहस्तुरश्मयः। सं समाहत्य तिष्ठन्ति निर्दहन्तो वसुन्धराम्। ततस्तेषां प्रतापेन दह्यमाना वसन्धरा। शाखिनश्चार्णवद्वीपा निःस्नेहा समपद्यत। दीप्ताभिः सन्ततामिश्च ज्वालाभिश्च समाहतः। अधश्चोर्ध्वं च तिर्यक् च समाहत्य सहस्रशः। सूर्याग्निना प्रदग्धानां संहतानां परस्परम्। एकत्वमुपजातानामेकज्वालो भवेत् क्रमः। सर्वलोकप्रणाशश्च सोऽग्निर्भूतान्तकृद्भवेत्। चतुर्लोकमिदं कृत्स्नं निर्दहत्यात्मतेजसा। ततः प्रलीने सर्वस्मिन् जङ्गमे स्थावरे तथा। निर्दग्धा निस्तृणा भूमिः कूर्मपृष्ठे प्रकाशते। अम्बरीषमिवाभाति सर्वमापूरितं जगत्। सर्वमेव तदार्चिर्भिः पूर्णं जाज्वल्यते नभः। पाताले यानि तीर्थानि महोदधिगतानि च। तत्र तानि प्रलीयन्ते भूमित्वप्यानि वै। दीर्घांश्च पर्वतांश्चैव वर्षाणि च महोदधीन्। तान् सर्वान् भक्षयित्वा तु सप्तात्मा पावकः प्रभुः। सप्तद्वीपेभ्यो नदीभ्यश्च पातालेभ्यश्च सर्वशः। पिबन्नपः समिद्धोऽग्निः पृथिवीमाश्रितोऽभवत्। ततः संवर्तकः शैलानतिक्रम्य महांस्तथा। लोकान् दहति दीप्तात्मा रुद्रतेजोविजृम्भितः। स दग्ध्वा पृथिवीं देवो रसातलमशोषयत्। अधस्तात् पृथिवीं दग्ध्वा दिवमूर्ध्वं दहिष्यति। योजनानां शतानीह सहस्राण्ययुतानि च। उत्तिष्ठन्ति शिखास्तस्य वायुः संवर्तकस्य च। गन्धर्वांश्च पिशाचांश्च सयक्षोरगराक्षसान्। तदा दहत्यसौ दीप्तः कालरुद्रप्रचोदितः। भूर्लोकं भुवर्लोकं स्वर्लोकं तथा महः। दग्ध्वेमं कालाग्निः कालो विचरतः स्वयम्। व्युष्टेषु तेषु लोकेषु तिर्यगूर्ध्वमधस्तथा। तत् तेजः समनुप्राप्य कृत्स्नं जगदिदं घनैः। अयोगुडनिभं सर्वं तदेवैकं प्रकाशते। ततो गजकुलाकाराः स्तनितैः समहृताः। उत्तिष्ठन्ति तदा व्योम्नि घोराः संवर्तका घनाः। केचिन्नीलोत्पलश्यामाः केचित् कुमुदसन्निभाः। धूम्रवर्णास्तथा केचित्तथा पीताः पयोधराः। केचिद्रक्ताभवर्णाश्च स्फुटाः क्षारनिभास्तथा। शङ्खकुन्दनिभाश्चान्ये जात्यञ्जननिभाः परे। मनःशिलानिभास्त्वन्ये कपोतसदृशाः परे। केचित् कृष्णवर्णाभास्तथान्ये क्षीरसन्निभाः। तथा कर्बुरवर्णाभा भिन्नाञ्जननिभास्तथा। इन्द्रगोपनिभाः केचिद्धरितालनिभास्तथा। काकाण्डकनिभाः केचिदुत्तिष्ठन्ति घना दिवि। केचित् पर्वतसङ्काशाः केचिद्गजकुलोपमाः। कूटागारनिभाश्चान्ये केचिन्नीलकुलोदकाः। बहुरूपा घोररूपा घोरस्वरनिनादिनः। तदा जलधराः सर्वे पूरयन्ति नभस्तलम्। ततस्ते जलदा घोरा वारिणा भास्करात्मजाः। सप्तधा संहतात्मानस्तमग्निं शमयन्त्युत। ततस्ते जलदा वर्षं वर्षन्तीह हिमोपमम्। सुघोरमग्निं सर्वं नाशयन्ति च पावकम्। प्रहृतेन तदात्मर्षमग्निना पूर्यते किल। अङ्गिरसोऽभिभूतत्वात्तदाग्निः प्रविशत्यपः। नष्टे चाग्नौ वर्षशतैः पयोदा जलसम्भवाः। प्लावयन्तो ऽथ भुवनं महाजलपरिप्लवैः। धाराभिः पूरयन्तीदं चोद्यमानाः स्वयम्भुवा। उद्यन्तः सलिलौघैश्च वेला इव महोदधेः। शाखिद्वीपा तथा पृथ्वी जलैः संछाद्यते घनैः। आदित्यरश्मिभिः पीतं जलमम्भोषु तिष्ठति। पुनः पतति तद्भूमौ पूर्यन्ते तेन चार्णवाः। ततः समुद्राः स्वां वेलामतिक्रान्तास्तु कृत्स्नशः। पर्वताश्च विलीयन्ते मही चाप्सु निमज्जति। तस्मिन्नेकार्णवे घोरे नष्टे स्थावरजङ्गमे। योगनिद्रां समास्थाय शेते देवः प्रजापतिः। चतुर्युगसहस्रान्ते कल्पमाहुर्महर्षयः। वाराहो वर्तते कल्पो यस्य विस्तार ईरितः। असंख्यातास्तथा कल्पा ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः। कथिता हि पुराणेषु मुनिभिः कालचिन्तकैः। वाह्निकेष्वथ कल्पेषु माहात्म्यमखिलं हरेः। तामसेषु शिवस्योक्तं राजसेषु प्रजापतेः। सोऽयं प्रवर्तते कल्पो वाराहः सात्त्विको मतः। अन्ये च सात्त्विकाः कल्पा मम तेषु परिग्रहः। ध्यानलब्धया ज्ञानं लब्ध्वा तेष्वेव योगिनः। आराध्य गिरिशं यस्मात् यान्ति तत् परमं